

Jaarverslag 2023
Stichting Productiehuis Plaatsmaken

Stichting Productiehuis Plaatsmaken
Klarendalseweg 82a
6822 GC Arnhem
www.plaatsmaken.nl
info@plaatsmaken.nl
+31(0)26 3515697

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord.....	3
1.1 Tentoonstellingen	
Soortgelijk Dergelijk Diergelijk.....	7
Nocturne.....	8
Uitzicht in Zicht.....	8
Extra Layer	9
Matador.....	10
Herbarium.....	11
1.2 Altered Breath	
De Ins	15
The In-Betweens (A Study on Purple).....	16
De Finale.....	18
1.3 Kunstroute Schuytgraaf.....	19
1.4 De Uitspraak	
Hebe Diepenmaat.....	23
Levi Overvest.....	24
Ro Smit.....	24
Tico Geurtzen.....	25
1.5 Ogensnoep.....	26
1.6 Zevenblad #4 en #5.....	28
1.7 Gelders Lof	
Overal wel wat in zien.....	29
1.8 Educatieproject Kunstrijk.....	30
 2. Beeldende Kunst Arnhem.....	 31
3. Bereik.....	31
4. Toelichting op de jaarrekening 2023.....	33
5. Jaarverslag 2023 Raad van Toezicht.....	34

Voorwoord

Over Plaatsmaken

Plaatsmaken ontstond in 1984 in Arnhem na een fusie tussen het Grafisch Centrum en kunstenaarsinitiatief Plaatsmaken. Beide elementen, de grafische werkplaatsen en de presentatie van beeldende kunst, zijn nog steeds actueel. Door uitbreiding van kennis en ervaring in de organisatie heeft Plaatsmaken zich gaandeweg ook ontwikkeld tot projectbureau dat onder meer beeldende kunstprojecten in de buitenruimte realiseert of producties voor kunstenaars op zich neemt. Deze drie pijlers (werkplaatsen, tentoonstellingsruimte en projectbureau) vormen het fundament van waaruit alle activiteiten worden ondernomen.

Visie

Plaatsmaken is een plek waar kunstenaars kunnen werken, tonen en in gesprek kunnen gaan. Experiment is het uitgangspunt. We staan als kunstopodium midden in de actualiteit en bevragen deze met ons artistieke programma. In de samenstelling van projecten en tentoonstellingen beogen we een energieke en sprankelende dialoog waarin meerstemmigheid maar ook eigenzinnigheid doorklinkt. We nodigen kunstenaars en publiek uit, we verbinden kunstenaars onderling en met het publiek, we stellen tentoon, we produceren, we initiëren projecten, we stellen kritische vragen. We gaan ook de straat op als dat nodig is. Plaatsmaken voor kunst!

Jaarverslag 2023

Voor u ligt het jaarverslag 2023 van Plaatsmaken. U krijgt op deze manier een indruk van de tentoonstellingen, projecten, samenwerkingen en ontwikkelingen waar we mee te maken kregen. Leeswijzer: we beginnen met de eenmalige tentoonstellingen, gevolgd door het langduriger programma *Altered Breath*. Daarna volgen de projecten. Het verslag wordt afgesloten met een reflectie van de Raad van Toezicht en een toelichting op het financiële jaarverslag.

2023 was een jaar van groei voor Plaatsmaken. De nieuw ingeslagen weg op inhoudelijk en organisatorisch vlak werd verstevigd. Ik zal dat hieronder toelichten.

Organisatie

Sinds de directiewissel in 2021 heeft Plaatsmaken een grote transitie ondergaan, zowel inhoudelijk als organisatorisch. Deze is in 2023 zo goed als afgerond. De nieuwe organisatie brengt een sterke ambitie naar voren, waardoor we in de nabije toekomst willen opschalen in output en mankracht.

Recente veranderingen in de organisatie: Meesterzeefdrukker Mars Wellink is half 2023 met pensioen gegaan. Zijn kennis heeft hij gedurende het voorgaande jaar overgedragen op Simon Groot Kormelink. Met Simon is een innovatievere wind gaan waaien in de werkplaats, hij volgde reeds cursussen voor bereiding van non-

toxische inkten en is actief bezig met verduurzaming van werkprocessen en materialen. In september 2023 hebben we een nieuwe bureaumanager aangenomen, Leonne Verweij. In januari 2024 is een nieuwe projectmedewerker gestart, Derk Müller, voor twee dagen per week. Het team is met de nieuwe leden aanzienlijk verjongd. De poule van freelancers wordt steeds uitgebreid naar aanleiding van actuele vragen die kunstenaars stellen. Zo is blauwdruk en zeefdrukken op textiel momenteel erg in trek, en beleeft onze traditionele doka mooie tijden. We zorgen er uiteraard voor dat deze faciliteiten helemaal in deze tijd staan. De komende jaren gaan we inzetten op verduurzaming van materialen en drukinkten, toewerken naar het zoveel mogelijk terugdringen van traditionele chemicaliën in alle werkplaatsen inclusief doka.

Voor het artistieke programma werken we sinds 2022 met gastcuratoren die de werkplaatsen als uitgangspunt nemen. Met de toekenning van Kunstpodium Start van het Mondriaan Fonds voor 2023 konden we verder met ons programma *Altered Breath*, door Es Venema gecureerde werkperiodes met tentoonstellingen, waarin steeds een kunstenaar met een dichter samenwerkt. Nadat we dit hadden afgerond organiseerden we het project Herbarium, met gastcurator Gerda van de Glind.

Plaatsmaken heeft een onbezoldigde Raad van Toezicht die bestaat uit vier leden met uiteenlopende relevante expertises. Naast Gijs Frieling (voorzitter), en Jenny Doest verwelkomden we in september twee nieuwe leden: Rieke Righolt en Noor van Wageningen. Rijk Willemse nam na twee termijnen afscheid.

Jaarlijks ontvangt Plaatsmaken stagiairs van ROC Rijn IJssel en van ArtEZ. We huren freelancers in voor workshops, cursussen en specifieke opdrachten in de werkplaatsen. Dit hebben we in 2023 in ruime mate gedaan.

Artistiek programma

De diepe wens om meer en andere geluiden te laten horen in de tentoonstellingsruimte krijgt steeds duidelijker vorm. Een artistiek programma dat recht doet aan de toekomst én de geschiedenis van Plaatsmaken. Hoe zetten we onze kennis van grafische technieken op een actuele manier in en benadrukken we de urgentie van experiment? Op welke manier kunnen we kunstenaars verdieping bieden in hun praktijk én smeden we duurzame allianties met de buitenwereld? Hoe betrekken we de buurt, een volkswijk met een zekere mate van gentrificatie maar ook met veel verschillende culturen (en ideeën over wat beeldende kunst is)? 2023 was een belangrijk jaar voor Plaatsmaken, waarin we deze vragen centraal hebben gesteld in ons programma.

We hebben de reeks *Altered Breath*, waarin kunstenaars en dichters samenwerken aan nieuwe vormen van *commons*, voortgezet. Experiment en samenwerken waren hierin de uitgangspunten. Er werd verder gewerkt met ecologische inkten, waarbij de poëzie altijd dichtbij bleef. Zo maakte Bernice Nauta inkt van een uit haar huis ontvreemde baksteen.

We willen Plaatsmaken landelijk als kunstpodium profileren door onze unieke combinatie grafische werkplaats/ tentoonstellingsplek te benadrukken. Met het programma *Altered Breath* (2022-2023) van Es Venema hebben we een duidelijke stap voorwaarts gezet. Er is in alle vrijheid gewerkt door een geheel nieuwe groep

kunstenaars en dichters, die alternatieve recepten voor drukinkt en innovatieve zienswijzen op drukwerk meebrachten. Er is een gedeeld en deelbaar archief ontstaan waarin o.a. vragen zijn opgeworpen over auteurschap en gezamenlijkheid. De verbinding met poëzie is steviger verankerd in ons aanbod. We hebben nieuwe, andere kunstenaars aan ons verbonden en een breder publiek bereikt, zowel landelijk als ook in de wijk. We voeren andere gesprekken met andere mensen.

Onze wijk Klarendal speelde een belangrijke rol in het programma van 2023. In opdracht van de gemeente Arnhem beplakten we 24 elektrakasten met kleurrijke stickers die door Harmen Liemburg zijn ontworpen. Hij werkte hierin samen met kinderen van basisschool Kunstrijk, die op zijn verzoek hun allermooiste bezittingen natekenden. Deze tekeningen gebruikte Harmen als basis voor zijn ontwerp, dat feitelijk een enorm kinderkamerlandschap van 36 meter lang was. De tekeningen en het proces zijn op moment van schrijven te zien bij onze burens van molen De Kroon.

In het najaar ontvingen we vier kunstenaars die de ecologie van de wijk in kaart gingen brengen voor het project Herbarium. Zo liep Jan Rothuizen een dag mee met de buurtconciërges en na verder onderzoek tekende hij een plattegrond van Klarendal die in de Volkskrant werd gepubliceerd, maar ook bij ons aan de zijkant van het pand werd geplakt. Daarnaast maakte hij portretten van wijkbewoners in etsen. Tijdens de opening waren er heel veel Klarendallers in huis, van wie de meesten nog nooit bij Plaatsmaken binnen waren geweest.

Projectbureau

In het projectbureau werkten we gestaag verder aan onze Kunstroute Schuytgraaf. Medio 2023 ontvingen we de vergunningen voor vier kunstwerken. De productie is direct daarna gestart, de eerste vier kunstwerken zullen in de eerste helft van 2024 worden opgeleverd. Nummer vijf verwachten we in het najaar. Kunstroute Schuytgraaf is een grote opdracht voor Plaatsmaken, waar we wekelijks veel tijd in steken op verschillende niveaus. Deze hoeveelheid-administratie, afstemming, communicatie-finetuning is niet altijd aan de voorkant te zien.

Een ander bijzonder project was opnieuw de samenwerking met Mounira Al Solh. In het voorjaar werkten we met haar aan de inzending voor de *Artes Mundi Prize* in Cardiff. We zeefdrukten een aantal panelen voor een grote tent, en dachten mee over de presentatie. Met een kleine afvaardiging zijn we naar de UK afgereisd om het werk te bekijken. Dat was een fantastische ervaring. Daarna bleek al gauw dat de kunstenaar Libanon zal representeren tijdens de aankomende Biënnale van Venetië. Ook bij dit project is Plaatsmaken vanaf de start in najaar 2023 betrokken. Collega Maurice deed samen met Mounira de art direction voor haar film, en opnieuw is er gezeefdrukt. Ik ben er heel trots op dat we onze kwaliteiten telkens kunnen inzetten in het werk van Mounira. Haar werk gaat de hele wereld over, en Plaatsmaken reist steeds een beetje mee.

BK Arnhem netwerk

Een werkplek vinden is voor kunstenaars niet zo makkelijk. In toenemende mate voerden we de afgelopen jaren gesprekken met kunstenaars die wanhopig op zoek zijn naar werkruimte. In gesprek met onze BK netwerkpartners besloten we een symposium te organiseren over dit thema. We nodigden sprekers en kunstenaars uit Den Haag en Amsterdam uit, die met inspirerende voorbeelden kwamen van een andere aanpak. De hoge opkomst toonde aan hoe relevant deze bijeenkomsten zijn. Hoe zeer er behoefte is aan uitwisseling en inspiratie bij lastige situaties.

Namens het BK netwerk was ik in 2023 opnieuw jurylid bij de Cultuurprijs Arnhem, nam ik deel aan CNA-vergaderingen en was ik commissielid bij het Heij Konijn Fonds. Op deze manier kon ik de beeldende kunst blijvend in beeld houden, dat is niet altijd zo makkelijk in een stad met steeds minder kunstpodia en waar de podiumkunsten juist zo rijk vertegenwoordigd zijn, maar daarom extra belangrijk. In het verlengde hiervan: samen met Omstand en POST voerde ik een aantal gesprekken over de toekomst van Biënnale Gelderland met Museum Arnhem en Museum het Valkhof. Er is een kleine aanzet gedaan om tot een vernieuwde aanpak te komen.

Lokaal en mondiaal samenbrengen in huis, plaatsmaken voor experiment en vernieuwing, een cultureel baken zijn in de stad. Het is opnieuw gelukt in 2023. Ik ben trots en dankbaar, en hoop dat we deze lijn voort kunnen zetten, op kunnen stuwen zelfs, in de komende periode waarin het landsbestuur naar verwachting uit een ander vaatje zal gaan tappen.

Veel leesplezier!

Inge Pollet
Artistiek directeur

1.1 Tentoonstellingen

Soortgelijk | Dergelijk | Diergelijk

13 MRT–24 MRT 2023

In het kader van het onderwijsprogramma *How To Connect* van BEAR/ ArtEZ Arnhem initiëren studenten eigen projecten buiten de academie, die ze in samenwerking ontwikkelen met externe partijen. Hierbij doen ze ervaring op met hun werk te presenteren en creëren ze zichtbaarheid al tijdens hun studie. Zo werkt eindexamenstudent Ietje Meerman samen met Maartje Meerman aan het project *Soortgelijk | Dergelijk | Diergelijk* bij Plaatsmaken.

De eerste expositie van collectief *Maar er moet iets meer man* omvat een samenspel van recent werk en werk dat in het verleden tot stand kwam, maar nog niet eerder is getoond. De overkoepelende thematiek behelst het zoeken naar verbinding met en het verhouden tot de ander, of dit nu een mens, een dier of een landschap is, en het zichtbaar maken hiervan.

Vogelwerk (2023) is het onderzoek waarmee Ietje en Maartje Meerman een start maakten binnen hun nieuwe collectief en resulteerde in een korte theatrale video die verhaalt over een ontmoeting tussen twee vogelfiguren. Zij onderzochten wat het betekent om de fysieke taal van vogels te vertalen naar mensenlichamen en probeerden een essentie in minimaal beeld te vangen. *Vogelwerk* toont als het ware een choreografie tussen beweging, landschap en vorm die ontstaat in en met het lichaam.

Op woensdag 15 maart werd de ruimte tevens gebruikt als stemlokaal voor landelijke verkiezingen.

Nocturne

10 JUN—28 JUL 2023

Afgelopen jaar heeft Angeline Lips met regelmaat bij ons gewerkt in de etswerkplaats. De toyobo-etsen vormen het samengesteld werk *Nocturne* en is te zien aan de stockwand in de etswerkplaats.

"Ik heb de zee bij nacht geëts. Getroffen door het mysterieuze blauwe licht dat door zeevonk wordt veroorzaakt zocht ik papier waarin deze bioluminescentie al besloten lag.

Ik vond het handgeschept Japanse papier met witte vezels. Gecombineerd met het diepe en toch zachte zwart in de ets, kwam de nacht opzetten".

Tijdens de Nacht van de Mode was het werk van Angeline Lips extra lang te zien van 20.00 - 23.00 uur.

Uitzicht in Zicht

7 SEP—6 OKT 2023

Ook in 2023 programmeert Plaatsmaken in samenwerking met BEAR/ ArtEZ de vitrine van het Paleis van Justitie in Arnhem. Jaarlijks worden uit de ingezonden voorstellen door studenten vier plannen uitgekozen. Deze worden door Plaatsmaken op canvas geprint en zijn telkens een kwartaal lang te zien, dag en nacht, voor iedereen die langsloopt of speciaal gaat kijken.

Bij dit project hoort ook een groepspresentatie bij Plaatsmaken. Voor de studenten veelal de eerste kennismaking met een kunstinstelling, voor ons een ware première van aankomend talent. We stellen graag voor: Hebe Diepenmaat,

Ro Smit, Levi Overvest en Tico Geurtzen. Een toelichting op hun werk treft u bij het project De Uitspraak, verderop in dit document (pag 23).

Extra Layer | Derk Müller & Gemma Meulendijks 10 OKT–20 OKT 2023

Tijdens hun werkperiode voor het project ‘Jong talent aan het werk’ hebben Derk Müller en Gemma Meulendijks in 2022 en 2023 veel gedrukt in de zeefdrukkerij van Plaatsmaken.

Het startpunt van de werkperiode van **Derk Müller** was de vraag of 2D ook 3D kan worden, zonder het ‘idee’ van 2D los te laten. Wanneer is iets ruimtelijk en wanneer is het plat? Kan iets in meerdere dimensies bestaan en hoe krijg je dat concreet voor elkaar?

De serie werken van **Gemma Meulendijks** gaat over een specifiek onderdeel van de zeefdruktechniek: hoe lichtgevoelige emulsie verandert van kleur in combinatie met uv-straling. Haar Ode aan de Emulsie toont een veelvoud aan experimenten die deze emulsie in de spotlight zet.

Matador | Franke Keyser

27 OKT–21 DEC 2023

Matador is een van de vijf poëtische audiowerken uit het APORIA-project van Ischa Den Blanken. Dit multidisciplinaire en trans mediale project bracht verschillende kunstenaars samen om een luisterervaring te creëren, vergezeld van een visueel interactieve grafische roman geïnspireerd door de thema's van APORIA.

Matador, de vierde creatie in de serie, belicht een post-apocalyptische wereld waarin het merendeel van de mensheid is uitgestorven. De overlevenden zijn overgelaten om een gladiatorachtig overlevingsritueel te omarmen dat draait om de dood.

Terwijl het verhaal de donkere en krachtige facetten van de menselijke natuur verkent, komt het tot leven door de visuele composities die de kunstenaar erbij maakte. De originele prints van Franke Keyser beelden op associatieve wijze de spanning uit tussen mens en natuur, schoonheid en horror, en uiteindelijk leven en dood.

Deze tentoonstelling was te zien in de etswerkplaats van Plaatsmaken.

27 OKT–21 DEC 2023

Kunstenaars zijn bij uitstek verzamelaars: van materialen, ideeën en verhalen. Voor de tentoonstelling Herbarium zijn vier kunstenaars uitgenodigd die geïnteresseerd zijn in de verschillende lagen van een omgeving. Bij de één uit dit zich in het meer tastbare: in de grond onder onze voeten en het groen waarmee bewoners hun domein delen. Bij de ander zit het meer in het geestelijke: in de verhalen in de wijk, de herinneringen en dromen die er liggen en in de goden die er aanbeden worden. De kunstenaars zijn de afgelopen tijd de wijk in gegaan en hebben elementen meegenomen de werkplaatsen van Plaatsmaken in. Tafelkleden werden geblauwdrukt, stenen huizen trokken op in de doka, goden getekend en stoffen met flarden van verhalen gevuld. Hier vonden fysieke ambachten en lagen uit de buurt elkaar in nieuw werk.

Het resultaat is net als de wijk: veelkleurig, levendig, meerstemmig, met bonte verschijningen en hier en daar een rustig hoekje en duidelijk voldoende plek om aan te schuiven en te kijken naar wie en wat er voorbijkomt. Wijkbewoners herkennen er misschien bekende details uit hun wijk of ontdekken juist iets bijzonders. Bekenden van Plaatsmaken lopen op hun beurt hopelijk misschien weer iets anders door hun eigen wijk. Want dat is uiteindelijk ook wat een herbarium is: dat stukje uit de blik van de toeschouwer. Een oog voor een specifiek ding waaraan je eerder misschien voorbijliep. Opdat het bekende weer als nieuw wordt, en het nieuwe uiteindelijk gekend.

Fiona Lutjenhuis vertelt verhalen waarbij ze in kleurrijke beelden de waarheid, fantasie en werkelijkheid door elkaar mengt. In Klarendal ging ze op zoek naar religieuze symbolen in vensterbanken en etalages, die ze vervolgens meenam de werkplaatsen van Plaatsmaken in. Ze bedekken de tafel, waaraan je bent uitgenodigd om plaats te nemen.

Jan Rothuizen trekt door steden, straten en huizen en spreekt met mensen, observeert en probeert alle gevonden elementen samen te smelten in één beeld dat een groter verhaal vertelt. Hij maakte een tekening van Klarendal en experimenteert met een voor hem nieuw medium: etsen. Deze zullen geen letterlijke vertaling zijn, maar zijn gevoel in de wijk weerspiegelen.

Lou - Lou van Staaveren maakt foto's, tuiniert en doet onderzoek naar fysieke tuinen, tuinen in de beeldende kunst en naar tuinen van de verbeelding. Ze maakte en ontwikkelde analoge foto's van wijk. Vervolgens bouwde zij de beelden kleur voor kleur op met zeefdruk en cyanotypie (blauwdruk). Daarmee maakt ze voelbaar hoe groen oneindig veel meer voor ons doet dan op het eerste oog zichtbaar is.

Neil Fortune maakt schilderijen, tekeningen en sculpturen waarin hij mensen met elkaar verbindt. Hij sprak met mensen uit de wijk en nodigde hen uit om tijdens hun gesprek te tekenen. De tekeningen vormen de basis voor nieuwe werken, waarbij hij verschillende technieken combineert met textiel, dat hij deels opvulde met materiaal uit een oud bankstel uit Klarendal. Zijn werken zijn daarmee drager van eerdere, en verleiden hopelijk tot nieuwe, gesprekken.

1.2 Altered Breath

De reeks *Altered Breath* is gestart in de zomer van 2022. Het project is bedacht door Es Venema en bestaat vier gecureerde werkperiodes waarin telkens een kunstenaar samenwerkt met een dichter. Deze meerstemmigheid en gemeenschappelijkheid, het samensmelten, ligt dan ook aan de basis van dit programma. *Altered Breath* is een serie van werkperiodes en tentoonstellingen en heeft een focus op de *commons*. *Commons* zijn gedeelde natuurlijke hulpbronnen zoals water, lucht en land, maar ook informatiebronnen zoals teksten, beelden en computercodes. Ze zijn toegankelijk voor alle leden van een samenleving. Maar bovenal kunnen *commons* worden gedefinieerd als een sociale praktijk waarbij een hulpbron niet door een staat of een markt wordt beheerd, maar door een gemeenschap van gebruikers of in dit geval: kunstenaars.

De Ins

20 JAN–10 MRT 2023

Beck Wyatt, Ursula Newton, Hannah van Binsbergen, Benny Snouta, Russula Wennot en Bernice Nauta hebben op basis van een reeks alter ego's een web van werelden gemaakt die tekst en beeld moeiteloos laten samensmelten. Deze verbinding van werelden heet 'De Ins' en kan vele vormen aannemen, maar is altijd een geheel. 'De Ins' gaat over perspectiefwisselingen, het inbeelden van het bezoeken van plekken die als mens niet te betreden zijn, dubbelgangers en het voelen met een lichaam dat niet je eigen is. De werken zijn ontstaan door overeenkomsten in hun werk uit te vergroten en door te kijken naar het collectieve archief van *Altered Breath*. Ze gebruikten bijzondere zelfgemaakte zeefdrukverf zoals Marijn van Kreijl en Astrid Nobel dat eerder deden. Zo maakten ze samen inkt van gruis van een ontvreemde steen uit het huis van Beck Wyatt en plukten ze inktzwammen om daar mee te kunnen schrijven. Daarnaast lieten ze zich inspireren door het idee van het huis dat in de twee voorafgaande tentoonstellingen aanwezig was in de vorm van een wormenbak en een schelp. 'De Ins' laat een intieme synthese tussen tekst en beeld zien, waarbij de een de ander niet overheerst. De kunstenaars in deze tentoonstelling reageerden op elkaars ideeën, teksten en beelden en deden dat op een radicaal genereuze manier. Er ontstaat een gemeenschappelijke, coherente wereld zonder duidelijke oorsprong, met een buitenlichamelijke verbeeldingskracht.

The In-Betweens (A Study on Purple)

6 APR—26 MEI 2023

"Poëzie is paars, omdat het een handgeschreven en onleesbaar doktersrecept is. Iets wat wordt voorgeschreven wanneer je waarneming om ontcijfering vraagt: de vertaalslag van de onbegrijpelijke geheimtaal van je ervaringen, in iets wat raakt en instinctief waar is (zoals een zeepaardje: te fragiel om zelf ooit op die manier te kunnen bedenken, maar hoogstpersoonlijk waar, daar is geen twijfel over mogelijk)."

De kleur paars is een spectrum. Het omvat alle schakeringen van magenta tot violet. Een kleur zonder duidelijke grenzen, zonder einde en begin. De rijke geschiedenis van deze kleur is het onderwerp van de tentoonstelling *The In-Betweens (A Study on Purple)* van Müge Yilmaz en Vicky Francken en vormt het vierde deel uit de serie *Altered Breath*.

Bij de vorige tentoonstellingen begonnen bijzondere pigmenten en verven geleidelijk een hoofdrol te spelen. De eco-inkten van Marijn van Kreijl en Ananda Serné, vloeiden over in de verven gemaakt van walvisbotten, kokkels en zeeklei van Astrid Nobel en Dorien de Wit. Dit inspireerde Bernice Nauta en Hannah van Binsbergen om verf te maken van een ontvreemde baksteen en inktzwammen voor de tentoonstelling De Ins. *The In-Betweens (A Study on Purple)*, een letterlijke verwijzing naar De Ins, richt zich niet op alter ego's, maar op de paradoxale historie van paars en de perspectiefwisselingen rondom de kleur.

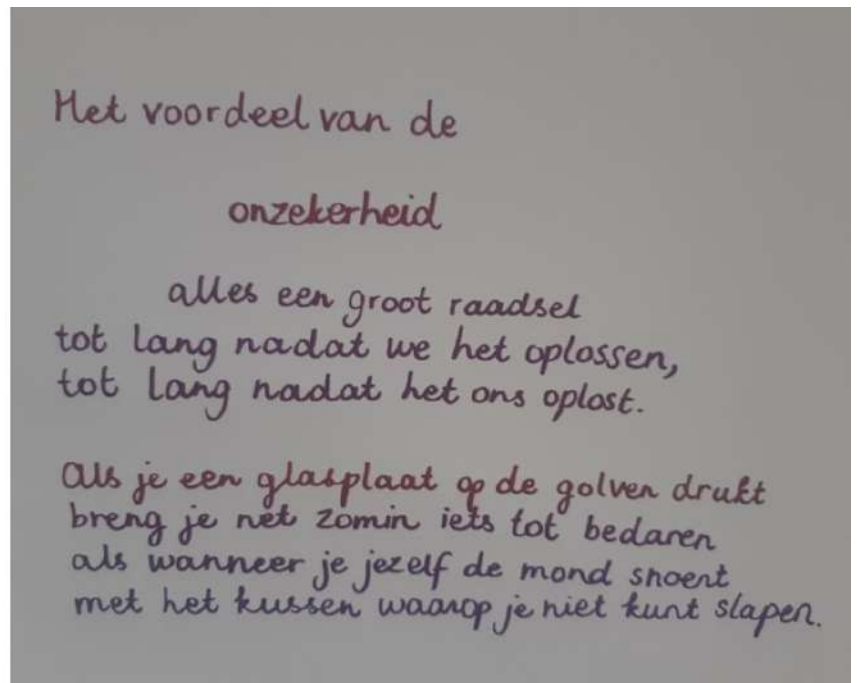

Paars brengt contrasterende kleuren en tegengestelde werelden samen. Het was de kleur van machthebbers: keizers, koningen, senatoren en geestelijken. In de Oudheid werden gewaden geverfd door een pigment te oogsten uit de

Brandhoren, een slakkensoort die leeft in de Middellandse Zee. Voor een kleine hoeveelheid pigment waren enorme hoeveelheden slakken nodig. Bergen verrezen op de stranden van de Levant en verspreidden hoogstwaarschijnlijk een indringende geur. Onrechtmatige verkoop van deze paarse stof werd bestraft met de dood. Paars werd de kleur van bureaucratie, van macht en aanzien.

Maar paars heeft ook een andere, subversieve geschiedenis. Het is de kleur van anarcho-feministen, van heksen, magie en het occulte. De suffragettes - vrouwen die streden voor vrouwenrechten - gebruikten de kleur paars. Het is een kleur die symbool is gaan staan voor het verlangen om juist niet omkaderd te zijn, voor de tussenruimte als gemeenplaats.

In deze tentoonstelling komen al deze verhalen in een bos van verwijzingen samen. Een woekerend geheel aan symbolen gedrukt op flinterdun hout hangt als platte paars, ook de geschiedenis van de tentoonstellingsserie *Altered Breath* wordt fragmentarisch verteld. Het brengt de verschillende onderwerpen uit de serie samen: de zorg om een ontwricht klimaat, het bevragen van auteurschap en de samensmelting van tekst en beeld, van gedeelde interesses en bronnen. Elke deelnemer is in deze tentoonstelling op een directe of indirecte manier vertegenwoordigd. De kleur paars schijnt als een kweeklamp door de ruimte en is de voedingsbodem geworden voor een vertakkend systeem van referenties waarin het idee van meerstemmigheid de constante ondertoon voert.

Altered Breath: De Finale

10 JUN–25 AUG 2023

Gedurende het afgelopen jaar werd verder gewerkt aan een groeiend archief, waarbij associaties en soms verbijsterende toevalligheden voorbijkwamen. Deelnemers werkten verder aan wat er al was, voegden toe, verbogen de context, maakten eigen. In deze groepstentoonstelling is een bundeling van het archief te zien, niet alleen werk van de kunstenaars, maar ook de (beeld) bijdragen van de dichters.

Bij de inrichting van de tentoonstelling *Altered Breath: De Finale* hebben drie betrokkenen (een kunstenaar, de curator en een Plaatsmaker) zich uitsluitend laten leiden door associatie en intuïtie. Het hele inmiddels immense archief werd op de grote tafel uitgespreid en op de vloer van de ruimte. Zo kon het gebeuren dat er werken uit het opgebouwde archief hangen die eerder ongezien bleven, in een toch verrassend coherente samenstelling. Hiermee tonen we aan dat er het afgelopen jaar door een grote groep mensen is gewerkt aan een beeld- en tekstarchief dat op andere manieren verbindingen legt tussen mensen, manieren die wellicht niet eenvoudig in tekst te duiden zijn.

Er was werk te zien van kunstenaars en dichters: Marijn van Kreijl, Ananda Serné, Astrid Nobel, Dorien de Wit, Bernice Nauta, Hannah van Binsbergen, Müge Yilmaz en Vicky Francken.

Een weerslag van het project in taal en beeld is samengebracht in het Plaatsmaken magazine Zevenblad #4. Dit magazine met kunst en poëzie verschijnt twee keer per jaar in een oplage van 100 en is verkrijgbaar bij Plaatsmaken en in onze webshop.

1.3 Kunstroute Schuytgraaf

De Gemeente Arnhem vroeg Plaatsmaken begin 2021 om na te denken over de ontwikkeling van de kunstroute als kroon op de wijk Schuytgraaf, waarmee ze wilde bijdragen aan herkenning en leefbaarheid in de wijk en de praktijkontwikkeling van beeldend kunstenaars in de regio Arnhem-Nijmegen. Plaatsmaken ontwikkelde in samenwerking met curator Fleur Junier het masterplan voor een route met beeldende kunst, ontwerp en poëzie en zocht hiervoor de samenwerking met relevante partijen in de regio, zoals de opleidingen Creative Writing en Werkplaats Typografie van ArteEZ, Rozet (bibliotheek, erfgoed- en cursuscentrum) en sport- en cultureel centrum Omnibus in Schuytgraaf.

Artistiek kader – Fleur Junier

Arnhem en haar lommerrijke omgeving zijn al lange tijd aantrekkelijk voor kunstenaars. In de negentiende eeuw trokken kunstenaars uit heel Nederland, in navolging van de Franse Barbizon-school, naar het dorp Oosterbeek om daar in de buitenlucht te schilderen. Vanuit Schuytgraaf is er uitzicht op dit hooggelegen gebied aan de andere kant van de Rijn. Nog steeds wonen er opvallend veel kunstenaars in Arnhem en bestaat er een levendige infrastructuur voor creatieven. Dit vormt een belangrijk onderdeel van de identiteit van de stad.

Arnhem beschikt anno nu over ruim duizend werken in de publieke ruimte, waaronder ook gevelversiering, muurschilderingen, straatmeubilair en bewegwijzering. Zo'n veertig werken werden aangekocht naar aanleiding van de beeldenmanifestatie Sonsbeek die sinds 1949 in de stad plaatsvindt, variërend van *Warrior with Shield* van Henry Moore tot werken van Remy Zaugg, Jenny Holzer en, heel recent, Jennifer Tee in 2021. De bestaande kunst in de openbare ruimte is echter over het geheel genomen sterk wisselend van kwaliteit en bevindt zich bovendien bijna uitsluitend ten noorden van de Rijn. De afdeling Architectonische vormgeving/ Monumentaal van kunsthogeschool ArteEZ bracht de inrichting van de openbare ruimte in ons land naar een hoger plan. Een typerend werk dat hieruit voortkwam is de *Blauwe Golven* van Peter Struycken. Het werk trok de afgelopen jaren de aandacht van de landelijke pers omdat het mogelijk zou worden ontmanteld. Talloze werken vanaf de jaren vijftig tot heden hebben de tijdsgeest niet overleefd. Er is opvallend veel 'masculien' werk uit de jaren tachtig en negentig, en veel neutrale 'tijdloze' werken, die vooral spelen met formele aspecten, zoals vorm, materiaal en techniek.

Schuytgraaf bevindt zich te midden van bijzonder, cultureel gebied: van de klassiek-moderne beeldentuin van het Kröller-Müller Museum, een internationaal georiënteerde beeldentuin van Museum Arnhem die in 2022 zal openen tot Museum Het Valkhof in Nijmegen, waar de geschiedenis en Romeinse tijd en beeldende kunst centraal staan. Kunstroute Schuytgraaf verbindt deze

verschillende perspectieven thematisch, door referenties aan de geschiedenis van het gebied.

De kunstroute wil op verschillende manieren een aanvulling zijn op het bovengenoemde aanbod in de regio:

- Niet eerder werd op deze schaal kunst in de openbare ruimte in Arnhem *in samenhang* ontwikkeld. Zo kan meer aandacht worden geboden aan het samenspel van de werken, de zeggingskracht en gelaagdheid van het geheel en de route als totaalervaring.
- De kunstroute weerspiegelt hedendaagse waarden: er is gezocht naar een verscheidenheid in culturele achtergrond, gender, leeftijd en houding. De deelnemers engageren zich met hedendaagse thematieken, richten hun blik op de toekomst en hebben oog voor de geschiedenis en de community waarin de werken geplaatst worden.
- De kunstroute is experimenteel, onderzoekend en gericht op vernieuwing. Er is nadrukkelijk gekozen voor kunstenaars die niet eerder een permanent werk in de openbare ruimte hebben gerealiseerd. De deelnemers worden gestimuleerd om nieuwe gebieden, onderwerpen, thematieken, vormen, technieken en materialen te verkennen. De ontwikkeling van hun kunstenaarschap staat voorop.
- Het plan bestaat uit een beelden- én poëzieroute die gelijkwaardig naast elkaar functioneren. De poëzieroute biedt een podium aan evenzoveel dichters en schrijvers uit de regio en is een aanvulling op de beelden die met name visueel communiceren.

Thema's

In Schuytgraaf ontbreken nog echte landmarks, herkenningspunten die eigenheid en karakter aan de wijk geven. Er is een noodzaak voor kunst in de openbare ruimte die de identiteit van de wijk versterkt, markeert, omlijst, benadrukt en ter discussie stelt. Drie thema's, die in optiek van de curator de kernidentiteit van Schuytgraaf weerspiegelen fungeren als leidraad voor de route. Er is naar kunstenaars en schrijvers gezocht die betekenisvol raakvlak hebben met deze onderwerpen. Elke deelnemer is op basis van het werk ondergebracht bij één van de thema's:

1. Landschap

Schuytgraaf is ingesloten door de Betuwe en Park Lingezegen en biedt aan de noordkant uitzicht op het Veluwe-massief. De verbinding met het landschap en de natuur is wat Schuytgraaf zo'n prettige plek maakt. Ze is weids opgezet, met veel ruimte voor natuur, ecologische zones en lange zichtlijnen. Het thema landschap kan op oneindig veel manieren vertaald worden, met esthetische, ecologische of gevoelsmatige aspecten. De kunstwerken zullen worden geplaatst op plekken in de wijk waar ze een sterke relatie aan kunnen gaan met dat landschap. Een opvallende rol speelt het water in Schuytgraaf. In de opdrachtverlening heeft het water dan ook speciale aandacht gekregen.

2. Geschiedenis

Archeologische vondsten hebben aangetoond dat Schuytgraaf zeventuizend jaar geleden al was bewoond. De sporen van bewoning stammen uit de Midden- en Late IJzertijd, de Romeinse tijd en de vroege Middeleeuwen. Er zijn zelfs zulke bijzondere vondsten gedaan dat het 'Archeologisch Veld' midden in de wijk, nabij het station, tot rijksmonument verklaard is. Een onzichtbare herinnering die heel concreet betekent: geen bebouwing op deze plek. De resten blijven geconserveerd in de grond om wellicht ooit door een latere generatie alsnog opgegraven te worden. Daarnaast is er tijdens de Tweede Wereldoorlog in en rond Schuytgraaf zwaar gevochten. Het laatste halfjaar voor de bevrijding liep de frontlinie zelfs dwars door het gebied. Met kunst wordt dit brede verleden op een persoonlijke, poëtische of gelaagde manier zichtbaar gemaakt. Kunstenaars kunnen op specifieke historische periodes reflecteren en dragen bij aan de notie dat de hele wijk op geschiedenis is gebouwd.

3. Jonge populatie

Schuytgraaf is een opvallend jonge wijk. De grootste bevolkingsgroepen zijn de leeftijdscategorieën 0-15 jaar (28%) en 25-45 jaar (36%). Van alle huishoudens bestaat 57% uit een gezin. Wat betekent het om in een jonge wijk te wonen? Wat verenigt deze nieuwe buurtbewoners, wat verbindt hen? Hoe zal de toekomst van Schuytgraaf eruitzien? Hoe geven de bewoners samen de toekomst van Schuytgraaf vorm? Samenwerking met de maar liefst vijf basisscholen in de wijk staat in dit thema centraal. De kinderen die in Schuytgraaf wonen vormen de toekomst. Zij zullen als 'professionele dromers' en als makers hun visie op de wijk en haar toekomst vormgeven.

Selectie deelnemers

De Gemeente Arnhem stelde voorop dat de deelnemers affiniteit zouden hebben met de regio Arnhem-Nijmegen en zij sloot nadrukkelijk community-art uit. Junier selecteerde op basis van deze voorwaarden beeldend kunstenaars en vormgevers die niet eerder een (permanent) werk in de publieke ruimte maakten. Naast een evenwichtige verdeling in achtergrond beoogde ze een diversiteit in de aandacht die het werk vergt van de toeschouwer: van onderzoekend en ingetogen tot vlot en communicatief. De uiteindelijke deelnemers aan de beeldenroute die een gedetailleerd schetsvoorstel hebben uitgewerkt zijn de kunstenaars Arash Fakhim, Larissa Esvelt, Keiko Sato, Rob Voerman, Femke Herregraven en Susanne Khalil Yusef en ontwerp bureau Catalogtree.

Het contract met Susanne Khalil is ontbonden in wederzijdse overeenstemming vanwege een verschil in prioriteitstelling. Voor Catalogtree geldt dat er op moment van schrijven nog altijd geen financiering is gevonden. Omdat hun praktijk gecategoriseerd wordt als vormgeving, valt het werk buiten de boot bij de reguliere fondsen.

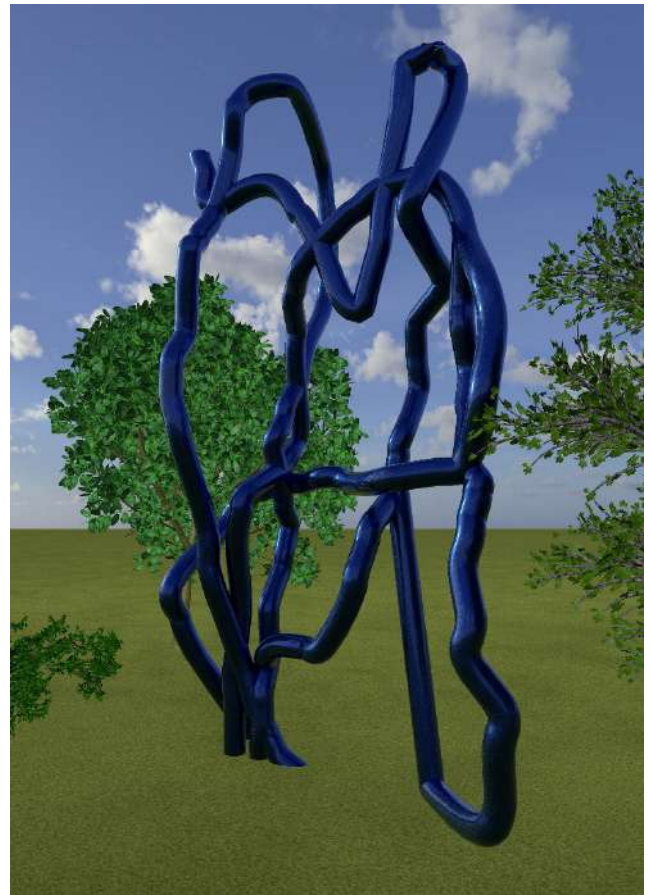
In 2023 hebben we voor vier werken de vergunningen aangevraagd en gekregen. Dit gaat om Rob Voerman, Larissa Esvelt, Arash Fakhim en Keiko Sato. Het werk

van Femke Herregraven heeft opnieuw vertraging opgelopen, haar definitieve ontwerp verwachten we in april 2024 aan de buurt te kunnen presenteren.

We hebben de kunstenaars gevolgd in hun werkproces en de route verder voorbereid. Voor bewoners hebben we een fietsroute georganiseerd waarin we op de plekken waar de kunstwerken komen een kleine presentatie hebben gegeven.

Sculptuur van Larissa Esvelt in opbouw

Schetsontwerp van Arash Fakhim

Het werk van Rob Voerman is het eerste kunstwerk dat is opgeleverd in januari 2024. De productie hiervan vond het laatste kwartaal van 2023 plaats. De werken van Keiko Sato, Larissa Esvelt en Arash Fakhim verwachten we op te leveren laat voorjaar/ begin zomer 2024, en Femke Herregraven staat gepland in het najaar.

1.4 De Uitspraak

In de vitrine die voor het Paleis van Justitie in Arnhem staat programmeert Plaatsmaken sinds een aantal jaar actuele beeldende kunst. Dit vanuit de gedachte dat het tegenkomen van kunst op onverwachte plekken een extra glans aan je dag kan geven.

In samenwerking met de afdeling BEAR (Fine Art) van ArtEZ krijgen (ex) studenten de gelegenheid een voorstel in te dienen voor de vitrine. Dit is voor beide partijen goed: jonge kunstenaars doen ervaring op met exposeren en Plaatsmaken is zo verzekerd van het programmeren van jong talent direct vanaf de academie.

In volgorde van tentoonstellen: Hebe Diepenmaat, Levi Overvest, Ro Smit en Tico Geurtzen.

Hebe Diepenmaat

7 FEB—7 MEI 2023

Hebe Diepenmaat (3^e jaar student aan ArtEZ). Hebe schildert, haakt en tuft; tuften is een techniek om tapijten te maken. De werken zijn vaak groot van schaal en maken door kleur- en materiaalgebruik veel indruk.

Ze gebruikt deze technieken om te experimenteren met de mogelijkheden van het materiaal. Een werk bevat meerdere technieken door elkaar heen waardoor het onderzoek centraal staat.

De werken voor de vitrine zijn gebaseerd op Arnhem als stad. In een grote verzameling stickers kwam Hebe veel Arnhemse stickers tegen. De plek van de stickers op het doek correspondeert met de plek in Arnhem waar ze vandaan komen. Een prullenbak en een lantaarnpaal zijn de populairste plekken voor stickers in de openbare ruimte. Op een gegeven moment maken ze deel uit van de objecten waarop ze zijn geplakt. De stickers kleuren de prullenbak, de lantaarnpaal en de stad.

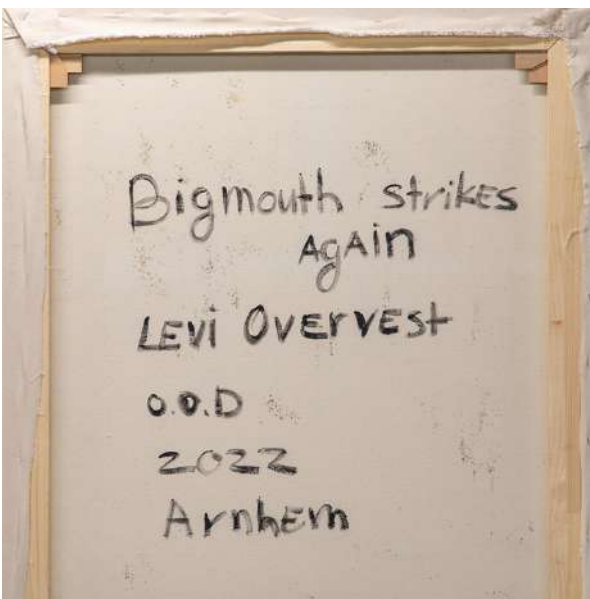
Levi Overvest

10 MEI–16 JUL 2023

Levi Overvest (4^e jaar student ArtEZ) onderzoekt momenten in de geschiedenis waarin het moreel kompas van een individu tot in het extreme wordt getest.

De karakters die hij schildert hebben een sterke verbinding met begrippen als goed, slecht, eer, daadkracht en recht. Ook bevraagt hij de absurditeit van wat wij op individueel en collectief niveau verstaan onder goed en slecht. Zo handelt bijvoorbeeld het doek *Bigmouth Strikes Again* over de periode dat Jeanne d'Arc 56 rechtszittingen moest ondergaan om te bepalen of de stemmen die ze in haar hoofd hoorde goddelijk of duivels waren voordat ze tot de brandstapel werd veroordeeld. En 600 jaar later zingt de band The Smiths in het nummer *Bigmouth Strikes Again* 'now I know how Joan of Arc felt'. Deze absurditeiten vindt Levi interessant omdat het de begrippen van goed, slecht en recht in een andere context plaatst.

Door de schilderijen met voor- en achterkant in de Vitrine te plaatsen heeft Levi ze van hun status als schilderij ontdaan, het zijn voorwerpen geworden die slechts tijdelijk in de Vitrine zijn opgeslagen. Hiermee wil hij de serieusheid doorbreken, hij benadert 'grote' thema's door ze te vangen in vrij onbenullige motieven.

Ro Smit

31 AUG–30 NOV 2023

De artistieke praktijk van Ro Smit (4^e jaar student ArtEZ) draait om zorg bieden en de adem, en hoe deze gemeenschappelijkheid hoop kan creëren in een tijd waarin men constant het gevoel heeft dat de wereld op het punt staat te eindigen.

Tijdens de adem(haling) krijgt Ro hoop en vermindert het gevoel van eenzaamheid. In de gedeelde adem worden de longen het symbool van verbinding. De adem herinnert ons eraan dat we nog steeds leven, ook nu de wereld om ons heen lijkt in te storten. Zelfs wanneer het voelt alsof de lucht niet in te ademen is, kunnen we de opluchting troost voelen door dicht bij elkaar en bij de objecten om ons heen te zijn.

In drukke steden loopt men voorbij aan elkaar en de objecten die zich om ons heen bevinden, en zo vergeet men soms op te letten en samen te zijn. Het werk dat Ro Smit voor de Vitrine heeft gemaakt, biedt de voorbijgangers de gelegenheid om te stoppen. Het herinnert ons eraan om op adem te komen en een verbinding te creëren met een object waar men van ver naar kijkt.

Tico Geurtzen

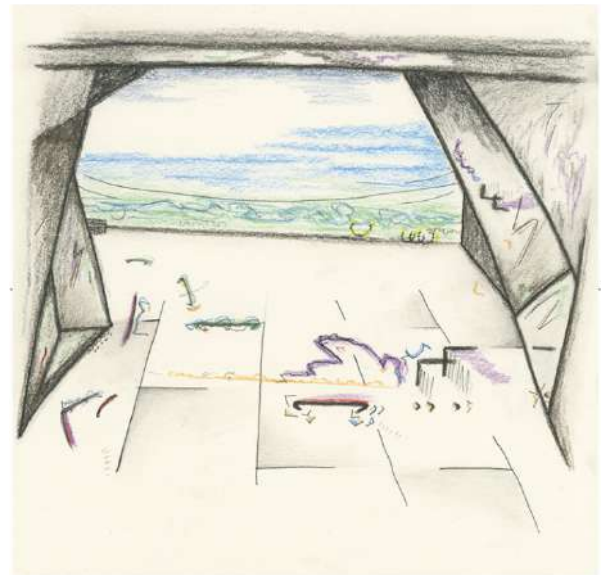
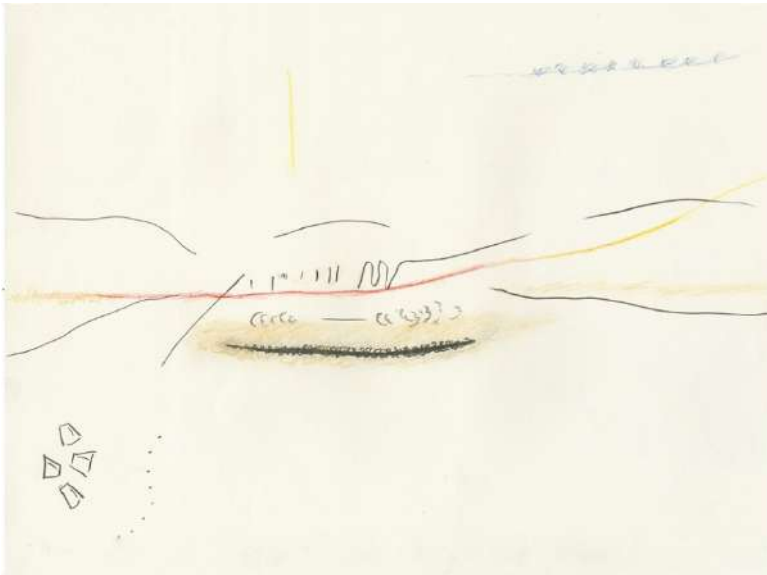
4 DEC 2023—29 FEB 2024

Tico Geurtzen (3^e jaar student ArtEZ) maakt werk dat ontstaat vanuit een ervaring of confrontatie met de wereld om haar heen, in een specifieke tijd en ruimte. Vaak begint haar onderzoek vanuit kinderlijke nieuwsgierigheid, dagdromen, observeren en luisteren naar dat waar ze direct mee in contact staat. Vooral geluid, en de subtiele, maar impactvolle ervaring daarvan, is een belangrijk onderdeel van haar werk. Deze ervaring wordt vertaald naar een nieuw medium waarin haar subjectieve interpretatie centraal staat. Dit uit zich zowel in audio als 3D werk, tekeningen en schilderijen. Hiermee wil ze mensen verwonderen en prikkelen om als een kind opnieuw de wereld om ons heen te ontdekken.

Speciaal voor de vitrine van het Paleis van Justitie maakte zij 4 tekeningen die de geluiden rondom deze plek vertalen naar beeld. Hoor en zie het geratel van

fietzers, gebrom van het verkeer, de weerkaatsende kerkklokken, het geroezemoes op een vroege markt en de kletterende skateboards langs het provinciehuis.

Het bijpassende geluidswerk waarin de tekeningen tot leven komen was te beluisteren via een QR Code.

1.5 Ogensnoep

Plaatsmaken kreeg van Gemeente Arnhem de vraag om 24 elektrakastjes te voorzien van kunst, om zo bekladding tegen te gaan. Deze opdracht namen we aan in het projectbureau. We hebben ontwerper Harmen Liemburg gevraagd een plan te bedenken.

Geïnspireerd door het Koreaanse *chaekgeori* - een term voor een geschilderde rangschikking van kleine schatten en andere objecten - vroeg Harmen Liemburg de kinderen van groep 5 op Klarendalse Basisschool Kunstrijk om elk een tekening te maken van hun tien meest geliefde bezittingen. Dat leverde meteen een vrolijk en kleurrijk beeld op van wat er zoal op de kinderkamers te vinden is: speelgoed, sportspullen, knuffels, elektronica, huisdieren en game characters.

De tekeningen waren het startpunt voor het aanleggen van een beeldverzameling. De eerder in de wijk geselecteerde elektrakasten, maat XL tot S, werden op schaal in digitaal getekend en vervolgens op volgorde van grootte naast elkaar geplaatst. Zo ontstond laag voor laag één groot kinderkamerlandschap met een uiteindelijke lengte van 36 meter. Door het gebruik van kleur en wisselende motieven hebben alle kasten een eigen thema en sfeer.

Inmiddels zijn alle kastjes in Klarendal voorzien van vrolijke afbeeldingen. Het ontwerpproces, waarbij Harmen samenwerkte met de kinderen van basisschool Kunstrijk, werd gepresenteerd bij onze burens in Molen de Kroon.

1.6 Zevenblad #4 en #5

Zevenblad is een magazine voor poëzie en beeldende kunst, dat twee keer per jaar verschijnt. De redactie bestaat uit Menno Wieringa en Inge Pollet.

Zevenblad#4

Een weerslag van het project *Altered Breath* in taal en beeld. Poëzie van Ananda Serné, Dorien de Wit, Hannah van Binsbergen en Vicky Francke met beeldbijdragen van Marijn van Kreijl (afb), Astrid Nobel, Bernice Nauta en Muge Yilma

Zevenblad#5

Gedichten van Ellen Boersma, Tina van Baren, Lieke Gorter, Corie Grootendorst, Annet Zaagsma, Antoin Lender en Rick Kewal Gademann. Het beeld is afkomstig van Anne Geene, Aldwin Lehr, Melanie Bosboom, Wilfried Nijhof en Ellen Fleich Gracia.

1.7 Gelders Lof

Plaatsmaken heeft een aantal jaar tentoonstellingen ingericht bij Grand Café Dudok. Dit deden we voor het netwerk en omdat we fan zijn van de locatie en het andere publieksbereik. Na 2023 hebben we besloten hiermee te stoppen vanwege de discrepantie tussen in-en output.

Marcel Reijerman | Overal wel wat in zien

24 JUL–17 SEP 2023

Dwaal rond in de panoramische landschappen van Marcel Reijerman. Met ironie getuigen zijn tekeningen van een wereld waarin veel valt te ontdekken: van abstracte patronen, toetsen en vegen tot en met auto's, wegen en vergaderende of sportende mensen. Maar ook van zijn liefde voor kunst uit de middeleeuwen en de renaissance zijn sporen te vinden voor wie graag en lang wil kijken.

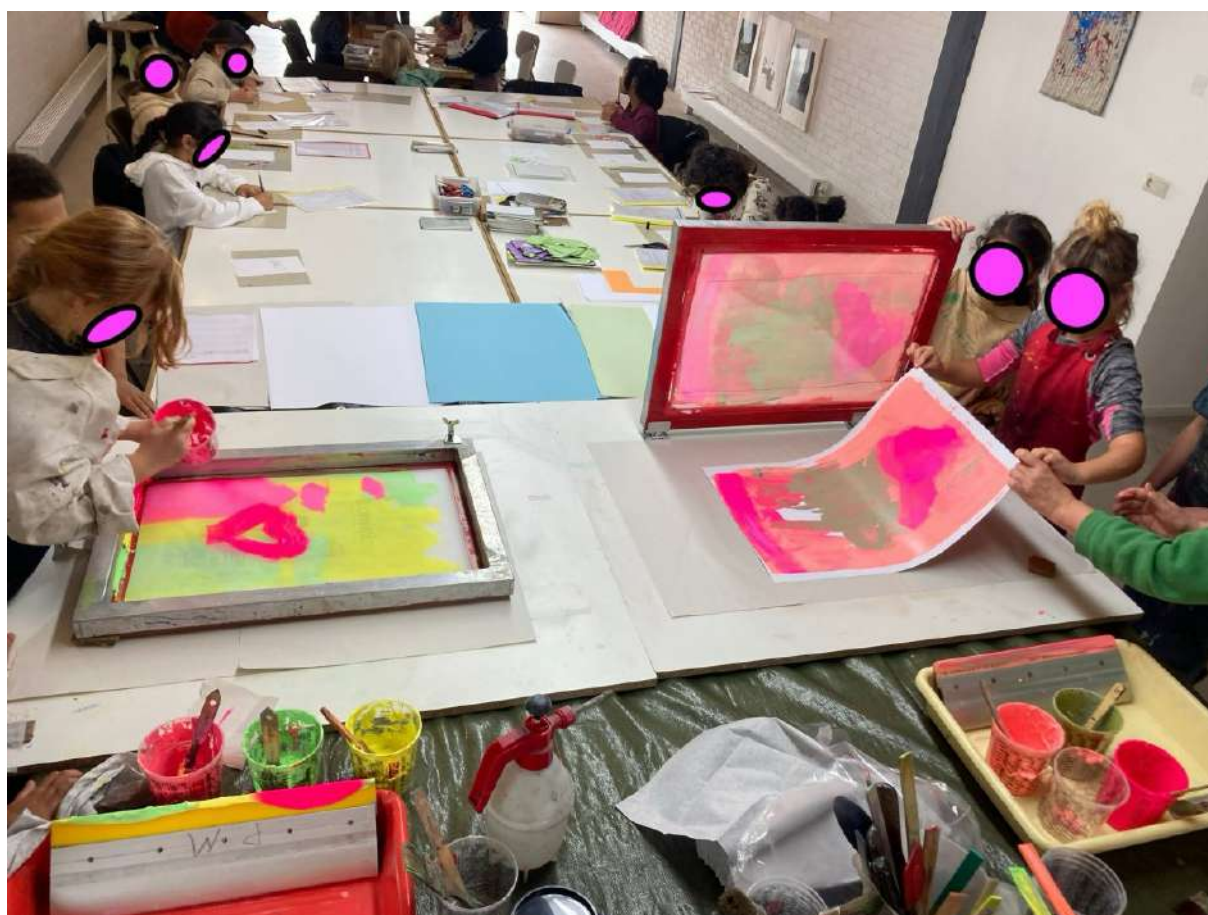
Of er nu een landschap of een binnenkamer getekend is- het proces van maken zelf is een geliefd onderwerp in Marcel Reijerman's tekeningen. Met enige humor worden 'makers' als een smid, houthakker en beeldhouwer opgevoerd. Op hun beurt zijn ze gemaakt van tonen in pastel en toetsen houtskool op getint ingrespapier.

1.8 Educatieproject Kunstrijk

30 OKT–14 NOV 2023

Krista Burger en Mirka Farabegoli hebben een aantal workshops gegeven aan kinderen uit groep 5 en 6 van basisschool Kunstrijk, bij ons in de wijk. Ze hebben in drie lessen allemaal een eigen Zine gemaakt, die bestond uit gezeefdrukte tekeningen en teksten die ze schreven in samenwerking met een schrijver. Voor de meeste kinderen was het de eerste keer dat ze bij Plaatsmaken waren. De workshops waren een groot succes en hebben prachtige boekjes opgeleverd.

2. Beeldende Kunst Arnhem

In Arnhem bestaat sinds 2012 een Platform waarin alle professionele beeldende kunstinstellingen uit Arnhem vertegenwoordigd zijn: Kunstcollectie Rijnstate, Plaatsmaken, Museum Arnhem, Collectie De Groen, Omstand, Galerie in de Kerkstraat, ToArt, Scarabee, Wentelteefjes, Kunstwerkplaats Arnhem (KW37), Stichting Sonsbeek, Machinery of me, Mestlab31, 171project.space, Het Blauwe Veld, POST, galerie – gang, Zijlstra Galerij, De Hangar, KunstRadar, HUB

Het platform hangt juridisch en organisatorisch onder Plaatsmaken. Stichting Productiehuis Plaatsmaken is initiatiefnemer en opdrachtgever voor het programma en daarmee inhoudelijk, organisatorisch en financieel eindverantwoordelijk.

Namens het platform heeft Plaatsmaken zitting in verschillende overleggen: CNA, Jury Cultuurprijs Arnhem en in de commissie van het Heij Konijn fonds.

Zes keer per jaar versturen we een nieuwsbrief met daarin de agenda van de BK partners. We komen drie tot vier keer bij elkaar, en hebben onderling overleg indien de actualiteit daar om vraagt, zoals rondom Sonsbeek en Biënnale Gelderland.

In 2023 hebben we een symposium georganiseerd over culturele huisvesting. Er waren verschillende sprekers, kunstenaars die hun eigen broedplaats hadden gekocht of in permanent beheer hadden gekregen. Ze gaven tips en gingen met de zaal in gesprek. SLAK atelierbeheer was aanwezig en beantwoordde vragen. Namens de gemeente Arnhem was Stef Katwijk te gast. Een uitgebreid verslag van de drukbezochte middag is te vinden op de website beeldendekunstarnhem.nl

3. Bereik

Het bereik van de activiteiten is de laatste jaren gestegen omdat we fors hebben ingezet op social media, met een aantal keer per week inhoudelijks posts over onze activiteiten en regelmatig advertenties. Deze lijn zullen we voortzetten. Doordat we de laatste twee jaar voornamelijk hebben gewerkt met kunstenaars buiten de

regio is het bereik in Nederland ook veel groter geworden, want iedereen brengt zijn netwerk mee. Ook daar gaan we mee door. Daarnaast heeft Plaatsmaken een stevige verankering in het Arnhemse culturele veld, lokale kunstenaars zijn nog altijd vaste gasten, en door onze directe lijnen met ArtEZ halen we direct de jongste generaties kunstenaars binnen.

In 2023 besteedde Metropolis M twee keer aandacht aan Plaatsmaken: er was een groot artikel in april waarin de Arnhemse kunstscene werd 'ontleed' door Maarten Buser. Hij ging met POST, Plaatsmaken en Omstand in gesprek over onderlinge samenwerking en versterking van het lokale kunstklimaat. In december schreef Sietse Hagenbeek een review over Herbarium.

In juni verscheen een prachtig inhoudelijk artikel door Petra Boonstra over *Altered Breath* op het online platform Jegens en Tevens.

Fysiek bereik

Niet al onze output laat zich meten in concrete cijfers. We kunnen bijvoorbeeld geen uitspraak doen over hoeveel mensen de Vitrine bij het Paleis van Justitie hebben gezien. Ook weten we niet precies hoeveel scholieren er afgelopen jaar kennis hebben gemaakt met Gelderse kunstenaars in de klas via onze Oogmerk films. Wat we wel weten is dit:

- Aantal deelnemers/ bezoekers aan tentoonstellingen/ presentaties bij ons in huis: 1996
- Aantal dagdelen in werkplaatsen: 160, afgenomen door 50 verschillende kunstenaars
- Aantal deelnemers aan workshops: 33

Bereik Social Media

- Instagram: 3500 volgers
- Facebook: 5.300 volgers en 2.500 vrienden voor respectievelijk Plaatsmaken en de voormalige galerie (Valerie Plaatsmaken)
- Linked In: 729 volgers
- Nieuwsbrief Plaatsmaken, 12 keer per jaar: 7500 abonnees
- Beeldende Kunst Arnhem, 5 keer per jaar: 2600 abonnees
- Vimeo kanaal: 4000 views in 2023

4. Toelichting op de jaarrekening 2023

Deze jaarrekening is de eerste die we samen met kantoor Beeldrijk maken. De layout is anders en we hebben in overleg met hen een aantal zaken aangepast in de wijze van benoemen. Zo hebben we de posten 'opbrengst uren' en 'opbrengst projectbureau' samengevoegd, aangezien deze beide gaan over inkomsten in het projectbureau.

Het nieuwe beleid, in de eerste plaats forser inzetten op artistiek-inhoudelijke ontwikkeling is terug te zien in de opbrengsten. We hebben meer subsidie gekregen, 376.977 euro tegenover 333.616 euro in 2022. Van het Mondriaan Fonds ontvingen we Kunstpodium Start, voor alle tentoonstellingen een tegemoetkoming voor kunstenaarshonoraria en een bijdrage Erfgoed Starters van 40.000 euro voor de nieuwe bureaumanager voor twee jaar, waarvan we evenredig een bedrag voor de laatste vier maanden van 2023 inzetten.

We hebben minder verdiend in de webshop en door workshops. We zagen minder belangstelling voor workshops in 2023 en kregen ze niet altijd vol. Naar de reden is het gissen, waarschijnlijk speelden economische motieven een rol.

Inmiddels (maart 2024) zijn we bezig dit weer recht te trekken door de webshop te reorganiseren, de prijzen en het aanbod van de workshops hebben we herzien. Dat leidt direct tot veel meer inschrijvingen dan dezelfde periode vorig jaar.

De post 'personeel' lijkt lager dan het vorige jaar, echter hier zijn de loonkostensubsidies al vanaf getrokken. Beeldrijk hanteert een andere indeling dan onze vorige boekhouder Gerritsma. In de zomer van 2023 heeft Plaatsmaken in aansluiting op de Richtlijn Functie- en loongebouw van de Zaak Nu voor alle werknemers een pensioenregeling afgesloten. Hier is ongeveer 12.000 euro per jaar mee gemoeid.

Kunstroute Schuytgraaf is in het najaar van 2023 in productie gegaan, iets later dan de verwachting was. Dat betekent dat we een deel van het bestemmingsfonds doorschuiven naar 2024. De verwachting is dat alle vijf de kunstwerken zijn opgeleverd in het najaar van 2024. Er zit nog voldoende in het fonds om dit te realiseren.

Doordat we het fonds in oktober 2023 op een spaarrekening hebben gezet, ontvangen we nu maandelijks rente. Deze bijzondere baten bedroegen in 710 euro.

Waar de extra teruggave van BTW op energiekosten in 2022 is geboekt op bijzondere baten, is dit bedrag van 1182 euro in 2023 in mindering gebracht op de huisvestingskosten.

Veel van onze bedrijfsmiddelen zijn afgeschreven. We verhogen de bestedingsreserve voor de zeefdruktafel (29.500 euro) niet, omdat dit bij navraag al voldoende is om een nieuwe tafel te kunnen aanschaffen mocht dit nodig zijn.

Plaatsmaken sluit het jaar 2023 af met een positief resultaat van 12.218 euro.

5 Jaarverslag 2023 raad van toezicht

Nu volgt het jaarverslag van de Raad van Toezicht van Stichting Plaatsmaken (RvT vanaf nu).

De leden van de RvT zijn allen onbezoldigd. De RvT volgt in haar toezicht de Governance Code Cultuur 2019. Zij stelt zich tot taak om Stichting Plaatsmaken te helpen de principes van deze Governance Code in de praktijk te brengen en uit te leggen hoe dit gebeurt:

1. Culturele waarde scheppen voor en in de samenleving
2. Integer en rolbewust handelen: er is geen belangenverstrengeling binnen de RvT
3. Zorgvuldig besturen: de RvT ondersteunt de dagelijkse leiding waar nodig in de verantwoorde omgang met mensen en middelen
4. Goed toezicht uitoefenen: door een professionele, onafhankelijke RvT met oog voor diversiteit. Dit voorjaar zullen wij ons opnieuw buigen over de governance code en onze manier van werken er aan spiegelen

De RvT komt vier keer per jaar bij elkaar, waarbij de directeur en de bureau manager aanzitten, deze laatste maakt ook de notulen. Waar nodig overlegt de RvT vaker, en indien gewenst zonder aanwezigheid van de directie. Die situatie deed zich in 2023 niet voor. Ook zijn er tussentijds overleg momenten tussen de directeur en individuele leden van de RvT als de specifieke expertise van deze laatsten gewenst is. Het afgelopen jaar was dat onder andere het geval met betrekking tot vraagstukken rond de aanstelling van de nieuwe medewerker, de opdrachtgeving en productie van werken in de kunstroute Schuytgraaf en de governance codes voor culturele instellingen.

De RvT stelt het jaarverslag en de jaarrekening van de stichting vast. Zij denkt actief mee over de beleidsplannen van de stichting en accordeert deze eveneens. De afgelopen maanden had dat vooral betrekking op de meerjarige plannen vanaf medio 2024.

Plaatsmaken ontwikkelt zich snel en realiseerde het afgelopen jaar een voortvarende vernieuwing en verjonging van de staf. Er werd afscheid genomen van meester zeefdrukker Mars Wellink die met pensioen ging en deze werd opgevolgd door Simon Groot Kormelink; Leonne Verweij werd aangenomen als bureaumanager, zij volgt Berna Lohman op die in de loop van het komende jaar met pensioen gaat en Derk Müller is aangenomen als projectmedewerker. Ook de RvT kende personele wisselingen: Rijk Willemse nam na twee volle termijnen afscheid en we mochten Rieke Righolt en Noor van Wageningen welkom heten in onze raad. Rieke is directeur van museum van Bommel van Dam in Venlo, haar achtergrond is zowel kunst inhoudelijk als juridisch/ financieel. Noor is directeur juridische zaken bij Alliander in Arnhem. Daarmee is naast het team van Plaatsmaken nu ook haar Raad van Toezicht op volle sterkte.

Met de nieuwe boekhouder Beeldrijk is ook de financiële verslaglegging vernieuwd, dit geeft een nog beter inzicht in het reilen en zeilen van Plaatsmaken. Plaatsmaken sluit 2023 af met een positief resultaat van 12.218 euro. Dat is

natuurlijk verheugend maar geen reden om achterover te leunen, een solide financiële reserve is noodzakelijk om de liquiditeit van de organisatie te garanderen.

De dynamiek en bewegelijkheid van Plaatsmaken was meermaals onderwerp van gesprek in de RvT. PM is werkplaats, tentoonstellingsruimte, grafiekwinkel, ontmoetingscentrum, productiehuis en activistisch platform. Hoe al deze rollen te vervullen en elkaar te laten versterken met een kleine organisatie en bescheiden middelen is een stevige maar ook enthousiasmerende opgave. De Raad van Toezicht is trots op de rol die Plaatsmaken speelt als verbinder en activator in het culturele ecosysteem van Arnhem en Gelderland, niet alleen als voorzitter en penvoerder van Beeldende Kunst Arnhem maar al haar activiteiten worden met een verantwoordelijk en scherp oog voor het Arnhemse culturele veld geïnitieerd. Wij vertrouwen erop dat de gemeente Arnhem Plaatsmaken ook in de toekomst ruimhartig zal blijven ondersteunen.

Spil in al deze rollen en verantwoordelijkheden is bestuurder Inge Pollet, zij heeft zich in korte tijd ontpopt als een eigenzinnige, gedreven en verbindende leider. De raad van toezicht voelt zich bevoorrecht om haar als toezichthouder en sparringpartner terzijde te mogen staan. Haar plannen voor de komende jaren zijn ambitieus en innovatief en we zien de toekomst van Plaatsmaken dan ook niet alleen met vertrouwen tegemoet, we verheugen ons erop!

Rooster van aftreden:

- Gijs Frieling, voorzitter, eerste termijn loopt af in december 2025
- Jenny Doest, lid, tweede termijn loopt af januari 2028
- Rieke Righolt, lid, eerste termijn loopt af september 2027
- Noor van Wageningen, lid, eerste termijn loopt af september 2027

Medewerkers, freelancers, stagiaires en RvT Plaatsmaken, juni 2023